

NAUJIENLAIŠKIS

Tarptautinė komisija
nacių ir sovietinio okupacinių režimų nusikaltimams Lietuvoje įvertinti

Šiame naujienlaiškyje pateikiame **Tarptautinės komisijos sekretoriato** įgyvendintų veiklų informaciją, o kitame naujienlaiškyje bus galima susipažinti su TUC įgyvendintomis veiklomis.

Kauno apskrities politikai seminare Yad Vashem – Tarptautinėje studijų apie Holokaustą mokykloje Izraelyje

Balandžio 3–7 dienomis Kauno apskrities politikai dalyvavo seminare Yad Vashem, Tarptautinėje studijų apie Holokaustą mokykloje Izraelyje. Seminaro dalyvių grupę sudarė Kauno regiono miestų merai, vicemerai ir administracijos direktoriai.

Paskaitos, pažintis su Yad Vashem muziejumi, susitikimai su Holokaustą išgyvenusiais žmonėmis – visa tai buvo įtraukta į seminaro politikams iš Lietuvos programą. Kauno apskrities miestų vadovai susitiko su Jeruzalės miesto meru, su Lietuvos ambasadoriumi Izraelyje Edminu Bagdonu.

Lietuvos politikams skirto seminaro metu buvo pasirašyta atnaujinta bendradarbiavimo sutartis tarp Tarptautinės komisijos sekretoriato ir Yad Vashem institucijos. Sutartyje apibrėžtas bendradarbiavimas švietimo apie Holokaustą klausimais bei vykdant istorinius tyrimus, naudojantis Yad Vashem archyvų medžiaga.

Seminaras Alytaus rajono istorijos mokytojams apie nusikaltimus žmoniškumui

Balandžio 12 dieną Alytaus rajono švietimo ir pedagoginės psichologinės pagalbos centre vyko vienos dienos seminaras Alytaus rajono mokytojams apie nusikaltimus žmoniškumui, įvykdytus nacių ir sovietų okupacijų metu, apie istorinę atmintį ir jos suvokimą šiuolaikinėje visuomenėje. Ingrida Vilkienė, Tarptautinės komisijos švietimo programų koordinatorė, seminaro dalyviams pristatė įgyvendinamą švietimo programą,

metodines rekomendacijas. Seminare dalyvavęs Vilniaus universiteto istorikas, Tarptautinės komisijos narys Algirdas Jakubčionis mokytojams skaitė paskaitą „IV dešimtmečio Lietuva ir kaimyninės šalys. Kolizijos ir realybė.“

Seminarą organizavo Tarptautinės komisijos sekretoriatas istorijos mokytojos Virginijos Svinkūnienės iniciatyva, kuri vadovauja Tolerancijos ugdymo centrams Alytaus Dainavos pagrindinėje mokykloje ir Alytaus Daugų Vlodo Mirono gimnazijoje.

Apie žiaurius išgyvenimus tremtyje ir lageryje mokiniai prisiminė dainų festivalyje „Dainos iš tremties“

Balandžio 15 d. Varėnos kultūros centre vyko Nacionalinis dainų festivalis „Dainos iš tremties“.

Renginiu buvo siekiama priminti 1948-ųjų ir 1949-ųjų metų pavasariais vykusias tremtis, pagerbti visus, patyrusius sovietinės okupacijos represijas ir nepraradusius vilties kada nors sugrįžti į namus. Kad viltis neužgestų ir būtų lengviau pakelti sunkią dalią, tremtiniai kūrė ir dainavo dainas. Scenoje skambėjo ne tik autentiškos tremties, partizanų dainos, kurias tremtiniai labai mėgo dainuoti, bet ir vėliau sukurtos, kurias sujungė tos pačios temos – tremtis, pokaris, išgyvenimai.

Dainų festivalyje dalyvavo daugiau nei šimtas atlikėjų iš Vilniaus, Kauno, Panevėžio, Alytaus miestų, Prienų, Raseinių ir Varėnos rajonų. Šių metų renginyje buvo atliktos ne tik dainos, bet pristatytos ir dvi meninės literatūrinės kompozicijos: Valkininkų gimnazijos moksleiviai jautriai pasakojo apie Pietų Lietuvos

partizanų likimus, o Alytaus Adolfo Ramanausko-Vanago gimnazistai atliko meninę kompoziciją „Vaikai“, pristatydami į tremtį papuolusių paauglių mintis ir svajones. Mokiniai festivaliui paruošę mokytojai mano, jog mokinių dalyvavimas tokiame renginyje yra ne tik galimybė atskleisti meninius gebėjimus, bet ir gyva istorijos pamoka apie Lietuvos gyventojų tremtį, sąlygas, kuriose žmonės turėjo išgyventi, tarpusavio santykius, viltis bei svajones. Dainų festivalį „Dainos iš tremties“ organizavo Tarptautinės komisijos nacių ir sovietinio okupacinių režimų nusikaltimams Lietuvoje įvertinti sekretoriatas kartu su Varėnos „Ažuolo“ gimnazijos Tolerancijos ugdymo centru.

Filmo „Vizos gyvenimui“ peržiūros Tolerancijos ugdymo centruose

Tarptautinės komisijos sekretoriatas 2015 metais inicijavo edukacinį projektą „Kas buvo Čijunė Sugihara?“ Mokyklose įgyvendintas projektas atskleidė, jog visuomenėje nėra itin plačiai žinoma apie situaciją 1940 metais, kuomet iš nacių okupuotos Lenkijos į sovietų užimtą Lietuvą bėgo žydų tautybės žmonės, gelbėdamiesi nuo nacizmo rasinės politikos. Lenkijos Respublikos ambasada Vilniuje, bendradarbiaudama su Tarptautinės komisijos sekretoriatu, pasiūlė organizuoti lenkų filmo „Gyvenimo vizos“ (rež. A. Miłoszas) peržiūras mokyklose. Filmą pasakoja apie japonų diplomatą Čijunę Sugiharą, dirbusį Lietuvoje, kuris Antrojo pasaulinio karo pradžioje, padedant lenkų žvalgybos karininkams, išgelbėjo tūkstančius žydų. Šis filmas pasakoja apie Japonijos diplomatą bei kitus žmones, prisidėjusius prie Lenkijos žydų gelbėjimo 1940 metais. Filme gausiai panaudota archyvinė dokumentinė medžiaga, daug įdomių liudininkų pasakojimų.

Į kvietimą organizuoti filmo peržiūras atsiliepė gausus būrys mokyklų. Filmo peržiūros balandžio–gegužės mėnesiais jau įvyko šiuose Tolerancijos ugdymo centruose: Palangos senojoje gimnazijoje, Kalvarijos gimnazijoje, Balbieriškio pagrindinėje mokykloje bei Varėnos „Ažuolo“ gimnazijoje.

Prasidėjus naujiems mokslo metams, filmo „Gyvenimo vizos“ peržiūros vyks kituose Tolerancijos ugdymo centruose, įvairiose Lietuvos vietose.

Muzikinis spektaklis „Lietuvos žydų išgyvenimo istorijos vaikų akimis“ buvo pristatytas Kaune

Gegužės 16 dieną Kaune, Karaliaus Mindaugo profesinio rengimo centro salėje, vyko Vilniaus „Saulėtekio“ mokyklos-daugiafunkcio centro mokytojų ir mokinių sukurto muzikinio

spektaklio „Lietuvos žydų išgyvenimo istorijos vaikų akimis“ pristatymas. Jame rodomas Lietuvos žydų bendruomenės gyvenimas iki Antrojo pasaulinio karo, pasakojamos trijų žydų tautybės vaikų, kuriems pavyko išgyventi Holokaustą, istorijos.

Šį spektaklį vilniečiai į Kauną atvežė specialiai parodyti mokytojams. Renginyje dalyvavo Kauno žydų bendruomenės atstovai, mokytojai iš Kauno miesto ir Kauno rajone veikiančių Tolerancijos ugdymo centrų.

Spektaklio pristatymą Kaune inicijavo Tarptautinės komisijos sekretoriatas, nes tuo pat metu vyko seminaras mokytojams, kurį Tarptautinės komisijos sekretoriatas organizavo kartu su lektorais iš Yad Vashem – Tarptautinės studijų apie Holokaustą mokyklos.

Filmo apie Holokaustą išgyvenusią Fanią Brancovską premjera

Gegužės 16 dieną Valstybinio Vilniaus Gaono žydų muziejaus Tolerancijos centre vyko filmo „Fanos Brancovskajos istorija – mes išlikome žmonėmis“ premjera bei susitikimas su vienu iš filmo kūrėjų – Frederik Drachinsky, Tarptautinės studijų apie Holokaustą mokyklos Yad Vashem (Izraelyje) švietimo programos koordinatoriumi. Šis filmas buvo sukurtas 2015 metais Yad Vashem iniciatyva.

Jame pasakojama vilnietės Fanios Brancovskajos, išgyvenusios Holokaustą, gyvenimo istorija. Filmas skirtas Izraelio ir Lietuvos visuomenėms, švietimo darbuotojams bei žmonėms, besidomintiems istorija, suvokiantiems istorinės atminties svarbą ir Holokausto temos reikšmę. Filmo peržiūroje dalyvavęs Izraelio ambasadorius Lietuvoje Amir Maimon sakė, jog Fania Brancovskaja jam yra tas pozityvaus žmogaus pavyzdys, kuri net sulaukusi 94 metų amžiaus yra aktyvi, visuomet užimta, veda ekskursijas, susitinka su mokytojais ir mokiniais bei perduoda žinių apie tai, kas nutiko Holokausto metu Lietuvoje daugiau nei prieš septyniasdešimt metų.

Filmo premjerą organizavo Tarptautinės komisijos sekretoriatas kartu su Valstybiniu Vilniaus Gaono žydų muziejumi bei Yad Vashem – Tarptautine studijų apie Holokaustą mokykla.

1948-ųjų metų trėmimai buvo paminėti renginyje Aukų gatvėje

Gegužės 20 dieną, Vilniuje, prie paminklo sovietinės okupacijos aukoms atminti Aukų gatvėje, vyko paminėjimas, skirtas prisiminti 1948-ųjų metų gegužės 22–23 dienomis vykusius Lietuvos gyventojų trėmimus.

Renginyje atsiminimais apie tų dienų įvykius dalinosi buvę tremtiniai. Apie sovietinę praeitį ir šių dienų aktualijas kalbėjo politikai. Tarptautinės komisijos vykdomasis direktorius Ronaldas Račinskas savo kalboje minėjo istorinės atminties svarbą ir istorinio suvokimo ugdymą mokykloje.

Renginį organizavo Vilniaus miesto politinių kalinių ir tremtinių asociacijos kartu su Tarptautinės komisijos sekretoriatu ir Lietuvos gyventojų ir rezistencijos tyrimo centru.

Seminarai Lietuvos mokytojams „Švietimo apie Holokaustą“ tema

Gegužės viduryje Kaune, Karaliaus Mindaugo profesinio rengimo centre, vyko du seminarai Lietuvos mokytojams. Juose dalyvavo per 60 klausytojų – tai mokytojai, kurie jau yra dalyvavę Yad Vashem – Tarptautinės studijų apie Holokaustą mokyklos vasaros seminaruose, bei mokytojai, kurie aktyviai įgyvendina

veiklas Holokausto tema, tačiau dar nėra buvę stažuotėje Izraelyje.

Seminarų metu vyko paskaitos apie Yad Vashem instituciją, apie Holokausto temos pristatymą mokiniams, metodiniai užsiėmimai apie Pasaulio tautų teisuolius, apie išgyvenusius Holokaustą ir jų sugrįžimą į gyvenimą po Antrojo pasaulinio karo. Seminarų dalyviai peržiūrėjo ir aptarė du filmus: „Dédé Chatzkelis“ bei „Fanios Brancovskajos istorija – mes išlikome žmonėmis.“ Mokytojai taip pat turėjo galimybę sudalyvauti vakarinėje ekskursijoje apie Kauno intelektualus, gelbėjusius žydus Antrojo pasaulinio karo metu.

Lietuvos mokytojams seminarus vedė Tarptautinės komisijos sekretoriato švietimo programos koordinatore Ingrida Vilkienė kartu su lektoriais, partneriais iš Yad Vashem institucijos: Noa Sigal ir Frederik Drachinsky. Seminarai vyko pagal įgyvendinamą Tarptautinės komisijos sekretoriato ir Yad Vashem bendradarbiavimo sutartį.

Gedulo ir vilties dienos minėjimas

Tarptautinė komisija kartu su kitomis institucijomis, kaip ir kasmet, inicijuoja Birželio 14-osios – Gedulo ir vilties dienos minėjimą Lietuvos bendrojo ugdymo įstaigose bei kitose švietimo institucijose. Šiomet minėsime jau 75-ąsias pirmųjų trėmimų metines, kai per vieną savaitę iš Lietuvos buvo ištremta apie 17 500 žmonių.

Šiais metais siūlome organizuoti renginius, paminėjimus pavadinimu „**Vilties angelas**“. Ši idėja kilo iš tremtinių, buvusių politinių kalinių prisiminimų, kuriuose išdėstytos mintys, jog nepalūžti ir išgyventi padėjo tik didžiulis tikėjimas, tikėjimas ir įsitikinimas, jog sunkią valandą, kai jau nėra jokios vilties, kažkas saugo – tarsi globoja angelas.

